

ЕКОНОМІЧНА ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИРОЩУВАННЯ ГІСОПУ ЛІКАРСЬКОГО В УМОВАХ ПІВДЕННОГО СТЕПУ УКРАЇНИ

Федосов Я.С., аспірант

Миколаївський національний аграрний університет, м. Миколаїв, Україна

Гісоп лікарський — багаторічна ефіроолійна культура з високим вмістом біологічно активних речовин, ефірних олій та ароматичних компонентів. Рослина знаходить застосування у фармацевтичній, харчовій і косметичній промисловості, а також як пряно-ароматична й декоративна культура. Попит на ефірну олію гісопу стабільно зростає на міжнародному ринку, що відкриває перспективи для експорту продукції з України.

Південні регіони України (Одеська, Миколаївська, Херсонська, Запорізька області) характеризуються сприятливими кліматичними умовами для вирощування цієї культури: теплий посушливий клімат, значна кількість сонячних днів та родючі чорноземи забезпечують формування високих урожаїв зеленої маси та ефірної олії.

Метою досліджень було визначення економічної ефективності вирощування гісопу лікарського залежно від сортових особливостей та систем удобрення.

У дослідженнях використовували сорти гісопу лікарського Маркіз, Національний та Водограй, зареєстровані в Україні та адаптовані до умов Південного Степу. Вони відзначаються високою врожайністю, вмістом ефірної олії та стійкістю до хвороб і шкідників.

Фактори досліджу:

- сорт гісопу лікарського: Маркіз, Національний та Водогдай;
- фон живлення: контроль (без добрив), Biochar Aktive, Граундфікс®, комбінація Biochar Aktive + Граундфікс®.

Роки вегетації: перший (2022), другий (2023) і третій (2024).

Перший рік вирощування характеризувався високими початковими витратами (104,3–114,6 тис. грн/га), що зумовило негативну рентабельність — типову для багаторічних культур. Витрати були пов'язані з підготовкою ґрунту, придбанням садивного матеріалу та добрив. Починаючи з другого року, більшість варіантів демонстрували позитивні фінансові результати, а на третій рік відзначалося різке зростання економічної ефективності.

Сорт Маркіз. При удобренні Biochar Aktive + Граундфікс® урожайність зеленої маси сягала 5,69 т/га, а збір ефірної олії — 52,63 л/га. Це майже удвічі перевищувало контроль (3,65 т/га і 25,19 л/га відповідно). Собівартість олії знизилася до 378,56 грн/л (проти 791,13 грн/л на контролі). Прибуток становив 53,76 тис. грн/га, рентабельність — 269,82%.

Сорт Національний. Використання комбінованих добрив забезпечило урожайність 4,93 т/га, збір ефірної олії 42,15 л/га, собівартість 472,69 грн/л. Це

дозволило отримати прибуток 39,09 тис. грн/га і рентабельність 196,18%. На контролі рентабельність була лише 50,93%.

Сорт Водограй. При Biochar Aktive + Граундфікс® урожайність становила 4,74 т/га, збір олії — 42,90 л/га, собівартість — 464,48 грн/л. Прибуток досяг 40,13 тис. грн/га, рентабельність — 201,41%, тоді як на контролі — лише 46,15%.

Окремий аналіз ефективності добрив показав, що Граундфікс® мав вищі показники економічної віддачі, ніж Biochar Aktive. Проте найкращі результати отримано при їх поєднанні, що свідчить про синергетичний ефект.

Таким чином, вже на третій рік вегетації вирощування гісопу стає високорентабельним, особливо за умов застосування біодобрив.

Вирощування гісопу лікарського на Півдні України є економічно перспективним завдяки сприятливим кліматичним умовам і зростаючому попиту на ефірні олії. Перший рік вегетації характеризується високими витратами і низькою рентабельністю, проте з другого року спостерігається стабільний приріст економічних показників. Найвищу ефективність забезпечує комбіноване удобрення Biochar Aktive + Граундфікс®, що дозволяє знизити собівартість ефірної олії удвічі та підвищити рентабельність до 200–270%.

Серед сортів найкращі показники отримано у Маркіза, проте і Національний, і Водограй забезпечують стабільно високі прибутки.

Перспективним напрямом є розвиток власних переробних потужностей для дистиляції олії, що дасть змогу підвищити додану вартість та конкурентоспроможність продукції.

Отже, вирощування гісопу лікарського в умовах Південного Степу України може стати високорентабельним напрямом агробізнесу за умови правильного вибору сортів і систем удобрення, що забезпечує інтеграцію у міжнародний ринок ефірних олій та розвиток регіональної економіки.

ВИКОРИСТАННЯ БІОПРЕПАРАТІВ У ТЕХНОЛОГІЇ ВИРОЩУВАННЯ ОРГАНІЧНОЇ СОЇ В УМОВАХ КЛІМАТИЧНИХ РИЗИКІВ

Чайка Т.О., кандидат економічних наук

Полтавське відділення Академії наук технологічної кібернетики України,
м. Полтава, Україна

Соя є стратегічно важливою сільськогосподарською культурою завдяки унікальному поєднанню високого вмісту білка й олії в зерні, що забезпечує їй провідні позиції у світовому агровиробництві як за обсягами, так і за економічною значущістю. Ринок органічної сої демонструє динамічне зростання з прогнозованим збільшенням більш ніж удвічі протягом поточного десятиліття, що зумовлено зміною споживчих переваг у розвинених країнах Північної Америки та Європи на користь екологічно безпечних продуктів харчування.